

CZU: 615.15:615.2.03:612

**ROLUL FARMACISTULUI ÎN UTILIZAREA RAȚIONALĂ A
MEDICAMENTELOR PRIN PRISMA RITMURILOR BIOLOGICE****Anna ARABADJI*, Svetlana ȘCETININA, Mihail BRUMĂREL,
Valentina BULIGA***Catedra de farmacie socială „Vasile Procopișin”
Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”
din Republica Moldova*Autor corespondent*: anna.arabadji2001@mail.ru

Conducător științific: Valentina BULIGA, dr. șt farm. conf. univ.

Introducere. Informarea pacientului despre administrarea rațională și corectă a medicamentelor este una dintre cele mai mari responsabilități ale farmacistului. Pentru a asigura pacientului o terapie medicamentoasă eficientă și corectă, el trebuie să fie familiarizat cu indicațiile, dozele, modul, frecvența de administrare durată de tratament, posibilele reacții adverse, modul de păstrare în condiții de casă, etc. Dacă câteva decenii până acum, timpul de administrare al medicamentelor nu reprezenta o problemă majoră pentru specialiști în domeniul sănătății, în ultimii ani s-au făcut descoperiri remarcabile în medicina bazată pe variația ritmului biologic. Ritmul biologic, numit încă ritmul circadian este definit ca variația proceselor fiziologice pe o perioadă de 24 ore. Aproape toate procesele fiziologice din organism, inclusiv cele care influențează parametrii farmacocinetici ai medicamentelor prezintă variații pe parcursul unei zile. Cronoterapia reprezintă o strategie de administrare a medicamentelor într-un interval optim care ține cont de ritmul circadian, contribuind astfel la o eficiență maximă și reacții adverse minime. În ultimii ani s-au făcut mai multe studii ale căror rezultate sunt foarte utile în optimizarea tratamentului pacienților bazându-se pe studiile cronofarmacologice. Farmacistul, în calitate de specialist principal în domeniul medicamentului, are responsabilitate foarte mare în a îndruma și consilia pacienții cu privire la administrarea corectă a medicamentelor în doza potrivită, dar și la ora optimă. Farmacistul este cel care are un rol de necontestat în aplicarea cronoterapiei în procesul actului terapeutic medicamentos a pacientului.

Scopul lucrării: Studiarea informației despre rezultatele obținute în

cercetările variațiilor dependente de timp ale acțiunii și eficienței medicamentelor în vederea optimizării utilizării lor din punct de vedere a cronoterapiei și evaluarea rolului farmacistului în utilizarea rațională și eficientă a medicamentelor prin prisma ritmurilor biologice.

Material și metode. Materiale pentru studii au servit recomandările OMS, datele științifice în domeniul cronofarmacologiei și cronoterapiei, chestionarele farmaciștilor. Ca metode au fost folosite analiza sistemică, informativă și statistică.

Rezultate. Studiul efectuat cu participarea a 88 farmaciști din diferite localități a RM, care au răspuns la o serie de întrebări din chestionarul propus au arătat, că numai 24,1% cunosc noțiunea de cronofarmacologie și cronoterapie, deci 75,9% nu cunosc sau nu apreciază însemnătatea ritmului biologic ca un factor important în eficacitatea și inofensivitatea tratamentului bazat pe studiile și dovezile științifice a cronoterapiei. Numai 32,9 % din respondenți au afirmat, că aplică recomandări pacienților privind luarea în considerație a ritmurilor biologice. În același timp 77% din farmaciștii chestionați consideră, că bioritmurile umane pot afecta eficacitatea și eficiența terapiei medicamentoase. Cele mai dese obstacole cu care se confruntă farmaciștii în aplicarea cunoștințelor în domeniul cronoterapiei au fost numite: lipsa timpului din cauza suprasolicitării, de multe ori pacienții nu doresc să primească informații suplimentare cu privire la medicament, lipsa de complianță a pacienților când sunt sfătuiți să schimbe ora de administrare a unui medicament, lipsa de colaborare cu medicii care indică tratamentul.

Concluzii. Farmacistul trebuie să joace un rol indispensabil în implementarea principiilor cronoterapiei, reușind astfel să ofere pacienților nu doar medicația de care au nevoie, ci și sfaturi utile cu privire la ora optimă de administrare, contribuind prin aceasta la creșterea eficacității tratamentului și minimizarea reacțiilor adverse.

Cuvinte cheie: farmacist, ritmul biologic, ritmul circadian, cronofarmacologie, cronoterapie.

ORCID-ul autorilor

Svetlana Șcetinina <https://orcid.org/0000-0003-3140-457X>

Mihail Brumărel <https://orcid.org/0000-0003-1126-9884>

Valentina Buliga <https://orcid.org/0000-0001-6356-3319>